Zjevení a inspirace

Texty na tento týden

Žd 1,1.2; 2Tm 3,15–17; 2Pt 1,18–21; Ex 17,14; Zj 1,19; Ez 4,1–8

Úvodní text

„Zjevení, které Bůh dal Ježíši Kristu, aby ukázal svým služebníkům, co se má brzo stát; naznačil to prostřednictvím anděla svému služebníku Janovi. Ten dosvědčil Boží slovo a svědectví Ježíše Krista, vše, co viděl.“ (Zj 1,1.2)

Apoštol Jan patřil k nejužšímu okruhu dvanácti apoštolů (L 8,51; Mt 17,1; 26,36.37). Po Kristově nanebevstoupení pokračoval ve své službě v Jeruzalémě. Ještě před pádem města (v roce 70 po Kristu) se však přestěhoval do Efezu, odkud pečoval o sbory v římské provincii Malá Asie. Během pronásledování křesťanů za vlády římského císaře Domiciána byl poslán do vyhnanství na ostrov Patmos v Egejském moři.

Ve vyhnanství dostal Jan mimořádná prorocká zjevení určená nejen sedmi sborům v Malé Asii, ale také křesťanům všech dob (Zj 1,1–3.9–11). Řetězec předání tohoto poselství vypadal takto: Bůh Otec je svěřil Ježíši Kristu, Ježíš je předal andělovi, anděl apoštolu Janovi a Jan je zapsal pro čtenáře a posluchače. Tento proces je názorným příkladem zjevení a inspirace, při němž Bůh prostřednictvím proroků sděluje lidstvu své poselství.

Tato lekce se zaměřuje na různé způsoby zjevení a inspirace. Budeme sledovat, jak Bůh předával svá poselství ústně, písemně i prostřednictvím symbolických a dramatických událostí.

Osnova lekce

Pátá lekce se věnuje procesu, jímž Bůh prostřednictvím zjevení a inspirace sděluje lidstvu své poselství. Seznámíme se s různými způsoby, jimiž Hospodin předával pravdu – od ústního podání přes psané Boží slovo až po symbolické a dramatické znázornění. Všechny tyto prostředky mají společný cíl: přivést člověka ke spasení.

- Žd 1,1.2: Boží touha mluvit k lidem prostřednictvím proroků a jeho Syna (neděle)
- 2Tm 3,14–17: Duch svatý pomáhá prorokům spolehlivě předávat Boží poselství (pondělí)
- 2Pt 1,18–21: Autorita a spolehlivost ústně předávaných Božích poselství (úterý)
- J 20,30.31: Psaná podoba Božího slova zajišťuje trvalost jeho poselství (středa)
- Ez 4,4–8: Dramatické znázornění jako způsob zdůraznění Božího varování (čtvrtek)

BOŽÍ ZJEVENÍ V PŘÍRODĚ

[1]Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval Bůh k otcům ústy proroků; [2]v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky. (Žd 1,1.2)

Osobní studium

Co je hlavní myšlenkou úvodního textu (Žd 1,1.2)? Proč má Bůh takový zájem s námi mluvit? Co nám sděluje prostřednictvím Ježíše a proroků?

Co by nám chtěl Stvořitel vesmíru sdělit? Proč s námi komunikuje? Protože žijeme jako padlé lidské bytosti ve světě poznamenaném hříchem a čelíme smrti, utrpení a zkouškám. Bůh chce, abychom rozuměli tomu, proč jsme tady, proč je na světě zlo a smrt a proč navzdory tomu můžeme doufat v jeho lásku k nám.

Boží všeobecné zjevení, které pozorujeme v přírodě, výmluvně svědčí o jeho nekonečné moci a starostlivé lásce. Král David zvolal: „Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou" (Ž 19,2). Apoštol Pavel k tomu dodává: „Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu" (Ř 1,20).

Je také úžasné přemýšlet o Boží obnovující moci, která se projevuje v léčivých procesech přírody. Skutečně: „Celou přírodou prostupuje Boží uzdravující moc. Je-li poraněn strom, zraní-li se člověk anebo zlomí-li si kost, začíná příroda ihned poranění hojit. Prostředky k uzdravení jsou připraveny dříve, než je jich potřeba. Pokud pak dojde k poranění některé části organismu, tělo zaměří k uzdravení veškerou energii." (Ed 113; Vých 68)

Přestože příroda může být krásná a poučná, neodhaluje jen Boží moc a lásku, ale také přítomnost zla (viz Gn 3,14–19; Mt 13,24–30). Toto nejednoznačné poselství lze správně pochopit jen ve světle Božího zvláštního zjevení – a to jak v Ježíši Kristu, vtěleném Božím slově, tak v Bibli, psaném Božím slově, které o něm svědčí (J 5,39).

Písmo je inspirovaným záznamem Božích poselství určeným všem lidem v průběhu věků. Vypráví o stvoření světa a jeho tragickém pádu, o Božím úžasném plánu vykoupení a konečné obnově planety Země. I když některé biblické příběhy jsou stručné, vždy jsou spolehlivé, protože je to Bůh, kdo k nám skrze ně mluví (viz 2Tm 3,16; 2Pt 1,19–21).

Aplikace

Příroda jasně ukazuje na moc a dobrotu Stvořitele. Proč přesto nezbytně potřebujeme také psané Boží slovo? V čem nám Bible zjevuje skutečnosti, které samotná příroda odhalit nemůže?

PROCES INSPIRACE

[14]Ty však setrvávej v tom, čemu ses naučil a o čem jsi přesvědčen. Víš, od koho ses tomu naučil. [15]Od dětství znáš svatá Písma, která ti mohou dát moudrost ke spasení, a to vírou v Krista Ježíše. [16]Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, [17]aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu. (2Tm 3,14–17)

„Každý dobrý dar a každé dokonalé obdarování" je shůry, sestupuje od Otce nebeských světel. U něho není proměny ani střídání světla a stínu. (Jk 1,17)

Osobní studium

V průběhu dějin vzniklo nesčetné množství knih a spisů. Přesto právě Bibli označujeme za Boží slovo. V čem se odlišuje od všech ostatních knih?

Jak důležité poselství přinášejí úvodní verše (2Tm 3,14–17 a Jk 1,17)?

O nejlepším překladu verše 2Tm 3,16 se vedou odborné diskuze, ale většina překladů Bible podává tuto pasáž podobně a zdůrazňuje, že celá Bible má původ v Bohu (2Pt 1,20.21).

Jeden z biblických komentátorů vysvětluje: „zdá se pravděpodobnější, že Pavel zde uvažuje o Písmu jako o celku a že tedy ‚Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti', než že by každá jednotlivá pasáž Písma byla užitečná ke všem těmto účelům." (Knight III G. W. *The Pastoral Epistles: a Commentary on the Greek Text*. Grand Rapids MI: Eerdmans, 1992, 445)

Jak bychom tedy měli chápat proces inspirace, díky kterému vznikla Bible? Prorocká inspirace znamená, že Duch svatý vedl pravé proroky tak, aby Boží poselství věrně přijali i spolehlivě předali dál. Jeho působení se netýkalo pouze přijetí zjevení, ale také způsobu, jakým bylo srozumitelně sděleno jeho adresátům.

Boží poselství přicházela prostřednictvím vidění a snů (Nu 12,6; Iz 6,1.8). Bůh použil i očité svědky (1J 1,1–3), historický výzkum inspirovaný Duchem svatým (L 1,1–3) i přímé vnuknutí Ducha svatého (2Pt 1,21).

Ať už Bůh použil jakýkoli způsob, proroci i bibličtí autoři přijímali objektivní Boží poselství, nikoli pouhé vlastní názory či subjektivní dojmy. Boží zvěst proto nezměnili ani nezkreslili, přestože ji vyjadřovali vlastním jazykem.

Prorocké poselství bylo následně předáváno různými formami – ústně (2Pt 1,19–21), písemně (J 20,30.31) nebo prostřednictvím dramatického ztvárnění (Ez 4,1–8).

Aplikace

Přestože nám některé otázky týkající se inspirace Bible zůstávají skryté, můžeme Písmu důvěřovat jako Bohem inspirovanému slovu. Proč je tato důvěra důležitá, i když nedokážeme plně vysvětlit, jak přesně proces inspirace probíhal?

ÚSTNÍ POSELSTVÍ

[18]A tento hlas, který vyšel z nebe, jsme my slyšeli, když jsme s ním byli na svaté hoře. [19]Tím se nám potvrzuje prorocké slovo, a činíte dobře, že se ho držíte; je jako svíce, svítící v temném místě, dokud se nerozbřeskne den a jitřenka vám nevzejde v srdci. [20]Toho si buďte především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. [21]Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha. (2Pt 1,18–21)

Osobní studium

Přečti si úvodní text (2Pt 1,18–21). Jakou máme jistotu, že ústní poselství předaná Božími proroky byla stejně inspirovaná a spolehlivá jako ta napsaná?

Bůh mluvil k Adamovi a Evě ještě před pádem do hříchu (Gn 2,16.17), ale i po něm (Gn 3,9–19). V obou případech dokonale rozuměli jeho slovům. Hospodinův hlas bylo zřetelně slyšet na Sínaji (Ex 20,1–20) i při Ježíšově křtu a proměnění (Mt 3,17; 17,5). Když k nám mluví jiní lidé, můžeme si jejich slova vysvětlit nesprávně. Ale pokud k někomu mluví Bůh, zcela určitě nedojde k nedorozumění ani omylu.

Bible potvrzuje, že „Bůh promluvil k Mojžíšovi a ujistil ho: ‚Já jsem Hospodin'" (Ex 6,2). Mnozí bibličtí pisatelé potvrdili, že slyšeli Boží hlas, když k nim Bůh mluvil. Tak tomu bylo například v případě Izajáše (Iz 8,1.11), Jeremjáše (Jr 1,4.9.11) a Ezechiela (Ez 3,16; 6,1). Jakýkoli pokus zpochybňovat tato svědectví znamená zpochybňovat důvěryhodnost proroků i samotného Písma.

Stejně jako Bůh, mluvili i proroci srozumitelným jazykem ke svým posluchačům. Například Noe byl skutečným Božím prorokem a věrným „kazatelem spravedlnosti" (2Pt 2,5). Nenapsal sice žádnou knihu Bible, ale předával Boží poselství svým současníkům ústně a jeho zvěst byla stejně inspirovaná jako poselství proroků, jejichž spisy se staly součástí biblického kánonu.

Mnozí další proroci, včetně Nátana, Elijáše, Elíši a Jana Křtitele, nikdy nenapsali žádnou knihu Bible, místo toho své poselství předávali ústně.

A co samotný Ježíš Kristus? Evangelijní záznam zmiňuje, že během své pozemské služby „psal prstem po zemi" (J 8,6). To je všechno. Nemáme žádný záznam o tom, že by Ježíš napsal něco jiného. Učil a kázal však ústně „jako ten, kdo má moc" (Mt 7,29). Někteří z jeho posluchačů dokonce vyznali: „To je skutečně ten Prorok! [...] Nikdo nikdy takto nemluvil!" (J 7,40.46). Ježíš předával Boží poselství především ústně. Skutečnost, že Ježíš sám nenapsal žádnou biblickou knihu, nijak nesnižuje autoritu jeho slov.

Aplikace

V Bibli nacházíme zmínky o prorocích, jejichž poselství nebyla zaznamenána. Proč měla jejich služba přesto plnou Boží autoritu? Co to vypovídá o podstatě prorockého poslání?

PÍSEMNÁ POSELSTVÍ

30 Ještě mnoho jiných znamení učinil Ježíš před očima učedníků, a ta nejsou zapsána v této knize.
31 Tato však zapsána jsou, abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věříce měli život v jeho jménu. (J 20,30.31)

Osobní studium

Některé slavné projevy výrazně ovlivnily životy lidí, a dokonce změnily chod dějin. Pokud by tyto projevy nebyly zaznamenány, jejich slova by postupem času vybledla nebo by byla zkreslena. Psaná forma tedy dává mluvenému slovu trvalou podobu, která umožňuje předávat poselství v čase.

Krátce poté, co Izraelité opustili Egypt a porazili Amáleka, Bůh dal Mojžíšovi pokyn: „Zapiš na památku do knihy…" (Ex 17,14). Počínaje Mojžíšem, který byl autorem prvních pěti knih Bible, 90. žalmu a knihy Jób, vedl Duch svatý kanonické proroky ke psaní spisů, které nyní tvoří šedesát šest knih Bible.

Přečti si texty Ex 17,14; J 20,30.31; 1K 10,11 a Zj 1,19. Jaké důvody vedly Boha k tomu, aby svěřená poselství byla zaznamenána písemně?

Jednotlivé biblické knihy nesou osobitý styl svých autorů. Jak si ukážeme v příští lekci, tato rozmanitost nijak nesnižuje jejich inspiraci. Neexistují totiž „více" nebo „méně" inspirované části Bible. Některé části Bible jsou pro náš dnešní život a víru zjevně lépe použitelné a aplikovatelné než jiné. Tato pravda však nedělá jednu část Bible inspirovanější nebo důležitější než druhou.

Někdy bibličtí pisatelé zaznamenali inspirovaná poselství, která dříve předávali ústně oni sami nebo se o tento záznam postaral jejich spolehlivý spolupracovník. V knize Deuteronomium Mojžíš zaznamenal poslední projevy, které měl k Izraelitům před svou smrtí. Čtyři evangelia zaznamenávají mnoho Ježíšových kázání a učení během jeho pozemské služby.

Existují však i případy, kdy proroci citovali neinspirované zdroje (Sk 17,28; 1K 15,33; Tt 1,12), a dokonce i satanovy výroky (Gn 3,1–5; Mt 4,1–11).

Měli bychom pamatovat i na to, že proroci zaznamenávali pocity a touhy jiných lidí, ale zároveň vyjadřovali i své vlastní lidské reakce (viz Da 8,27; Zj 22,8.9). Kromě toho Bible popisuje mnoho dobrých příkladů, které bychom měli napodobovat, ale také mnoho špatných, kterým je třeba se vyhýbat (1K 10,1–11).

Při čtení Bible bychom měli mít na paměti, že ačkoli není napsána dokonalým jazykem, nese neomylné poselství, které obstojí ve zkoušce času.

Aplikace

V čem ti vědomí o neměnnosti Božího slova pomáhá zvládat nejistotu a proměnlivost vlastních pocitů? Jak můžeš použít příklady z Písma k tomu, abys ve svých vztazích vědomě jednal jinak než ti, jejichž pády byly zaznamenány pro naši výstrahu?

DRAMA, SYMBOLY, PODOBENSTVÍ

4Polož se pak na levý bok; vložíš na něj nepravost izraelského domu a tolik dnů, kolik budeš na něm ležet, poneseš jejich nepravost. 5Za léta jejich nepravosti ti ukládám počet dnů, totiž tři sta devadesát dní, v nichž poneseš nepravost izraelského domu. 6Až skončí tyto dny, lehneš si podruhé, a to na pravý bok, a poneseš nepravost domu judského po čtyřicet dní; ukládám ti za každý rok jeden den. 7Pak zaměříš na obležený Jeruzalém svou tvář a svou obnaženou paži a budeš proti němu prorokovat. 8A já tě svážu provazy, takže nebudeš s to obrátit se z boku na bok, dokud neskončíš dny svého obléhání. (Ez 4,4–8)

Osobní studium

Bible používá bohatou škálu obrazů, symbolů a podobenství. Celý starozákonní obětní systém, Mojžíšova svatyně a chrám v Jeruzalémě byl obrazným znázorněním Kristovy smírčí oběti na kříži a jeho nebeského kněžství (Žd 8,1–6).

Danielova proroctví zobrazují světové říše prostřednictvím jednotlivých částí sochy (Da 2,31–45), různých zvířat a rohů (Daniel 7 a 8) nebo dvou králů (Daniel 11). Podobně i kniha Zjevení používá řadu obrazů, například šelmy ze 13. kapitoly.

Také Ježíš často vyučoval prostřednictvím obrazů. Nazýval sám sebe chlebem života (J 6,35.41–58), světlem světa (J 8,12; 9,5) a pravým vinným kmenem (J 15,1–8). Boží království přibližoval posluchačům pomocí podobenství, například o rozsévači (Mt 13,1–9.18–23) i mnoha dalších (Mt 13,24–52).

Přečti si text Ez 4,1–8. Proč podle tebe Bůh své poselství nesděloval jen slovně, ale v některých případech využil i dramatizaci?

Živá dramatizace se objevuje v textu Ez 4,1–8, kde Bůh požádal proroka, aby vytvořil malý model Jeruzaléma a aby si lehl, nejprve na 390 dní na levý bok, představující dům Izraele, a poté na 40 dní na pravý bok, představující Judu. Podobně Bůh přikázal proroku Ozeášovi, aby se oženil s prostitutkou Gomer. Jejich manželství se stalo živým obrazem duchovní nevěrnosti Izraele vůči Hospodinu (Oz 1,2–9).

Dramatické zážitky Ezechiela a Ozeáše nám dnes připadají šokující. Ale právě o to šlo: měly upoutat pozornost lidí, kteří už běžná prorocká varování přestávali vnímat. V době, kdy národ zatvrzele odmítal Boží výzvy (2Pa 36,15–21), představovala tato živá znázornění další projev Boží milosti. Bůh se i tímto způsobem snažil přivést svůj lid k pokání. Takové dramatické představení poselství jim mělo ukázat, že Boží varování musí brát velmi vážně.

Aplikace

Jaké symbolické nebo názorné jednání by dnes mohlo účinně upozornit církev na nebezpečí Laodikeje? (Zj 3,14–18)

ELLEN G. WHITEOVÁ O ZJEVENÍ A INSPIRACI

Adventisté sedmého dne věří, že Ellen G. Whiteová byla inspirována Bohem. Její spisy, život a služba splňují kritéria skutečného proroka. Její inspirace byla ve své podstatě stejná, jako byla inspirace biblických proroků. A to i přesto, že ona sama své spisy nikdy nepovažovala za rovnocenné s Písmem. Naopak, Ellen G. Whiteová Bibli vždy stavěla na nejvyšší místo. Jak však ona sama rozuměla Božím prorockým zjevením, která dostávala, a procesu své inspirace?

Za prvé, Ellen G. Whiteová vždy považovala Bibli za autoritativní a neomylné zjevení Boha. Písmo odhaluje Boží pravdu a jeho plán záchrany padlého lidstva. V tomto procesu Hospodin používá proroky, aby jejich prostřednictvím předal lidem své poselství.

Za druhé, Ellen G. Whiteová chápala inspiraci jako proces, v němž spolupracuje Bůh a člověk. Bůh sděloval své poselství, ale prorok je předával vlastními slovy. Jak sama napsala: „Inspirována nejsou slova Bible, nýbrž lidé, kteří byli inspirováni. Inspirace nepůsobí na slova ani na způsob vyjadřování člověka, ale na člověka samotného, jenž je pod vlivem Ducha svatého naplněn myšlenkami. [...] Božská mysl a vůle se spojují s lidskou myslí a vůlí, a proto se výroky člověka stávají Božím slovem." (1SM 21)

Pokud jde o vidění a prorocké sny, Ellen G. Whiteová chápala „myšlenkovou inspiraci" jako spojení Božího zjevení a lidské zkušenosti. Napsala: „Bible se svými Bohem danými pravdami vyjádřenými lidským jazykem představuje spojení božského a lidského." (1SM 25) Bůh používal různé způsoby, aby svému poslu zprostředkoval porozumění svému poselství. Mohly to být obrazy, slova i myšlenky, které zapojovaly všechny prorokovy smysly. Zkušenost Ellen G. Whiteové byla v tomto ohledu podobná zkušenosti biblických pisatelů.

Za třetí, Ellen Whiteová upozorňovala, že ne všechno, co napsala nebo řekla, mělo charakter inspirovaného prorockého poselství.

Je důležité si to uvědomovat při četbě jejích spisů, životních zkušeností a zejména její korespondence a deníků.

Správné pochopení toho, jak Ellen G. Whiteová chápala zjevení a inspiraci, nám pomáhá vyhnout se krajnostem a přistupovat k jejím radám uvážlivě a s porozuměním.

Více informací naleznete na stránce https://whiteestate.org/absg/5.